

3 ПОШТЫ
ЧЫРВОНКІПаша
Васіленка —
гонар
ДабраволіМарыя ІВАНЮК,
выпускніца 10 класа вучэбна-
педагагічнага комплексу
Дабравольскі дзіцячы сад —
сярэдняя школа Свіслацкага раёна:«Спытайце ў любога піянера
нашай школы, чыё імя носіць
дружына. І кожны адкажа —
Пашы Васіленкі. Яна — гонар
Дабраволі. Гляджу на фота-
здымак гэтай дзяўчыны. Тон-
кія вусны, старанна заплеч-
ная валасы, сур'ёзна твар.
А колькі гэтыя вочы бачылі
пакут, жаху, болю... І так і не
дачкаліся шчаслівай хвіліны
Перамогі.У Пашы Васіленкі была сям'я:
бацька, маці, брат. Жылі яны зу-
сім не багата, трымалі гаспадарку,
шмат працавалі. Цяжка было, але
Паша не баялася працы. Каб да-
памагчы сям'і, яна нават пайшла
вучыцца на курсы трактарыстаў.
Не зусім звычайная для дзяўчыны
прафесія. Аднак Пашына смеласць
і адказнасць дапамаглі ёй «прыру-
чыць» стальнога каня.Але ўсе яе мары ў адзін момант
разбіла вайна... Дзяўчына не паба-
ялася пайсці працаваць у нямецкую
сталовую. Па загадзе партызанаў
яна павінна была слухаць і даклад-
ваць у атрад пра ўсё, што чула. Але
нехта выдаў яе фашыстам... Тыя
прыгаварылі Пашу і яе сям'ю да
смерці. Гэта адна з жалівых ста-
ронак дабравольскага летапісу.
Члены сям'і ведалі, што гэта канец,
аднак не прасілі аб літасці... Усё
праходзіць, ды не ўсё забываецца.
Адгрэмелі выбухі на нашай зямлі,
ужо не свішчуць кулі, якія абрываюць
чалавечыя жыцці. Праце новае
пакаленне дабравольцаў. Але ніхто
з іх не забывае падзвіг Пашы Ва-
сіленкі».Што было,
усё
памятаецца...Аляксей ЗУБЕЛЬ,
выпускнік 5 класа СШ №3 г. Вілейкі:«Сям'я маёй прабабкі Ніны
Пташнікавай жыла на Міншчы-
не, калі пачалася вайна. Пас-
ля першага налёту ад многіх
дамоў засталіся толькі руіны,
жыць не было дзе. Праз не-
калькі дзён сям'я апынулася
ў вёсцы. Бацька, сібірак, адра-
зу пайшоў у партызаны, быў
падрывініком. У 1943 годзе за-
гінуў, выконваючы заданне.Маці засталася з маленькімі дзецьмі
на руках: сямігадовай Нінай (маёй
прабабуляй), пяцігадовай Вольгай і
зусім малымі Іванам і Мікалаем. У
хуткім часе маці і два яе маленькія
сыны памерлі ад тыфу, а дзяўчаткі
засталіся жыць. Ваенныя гады пра-
жылі ў хаце мацахі ў горадзе і хола-
дзе (бацька паспеў ажаніцца, ён за-
гінуў пазней, чым памерла маці).Пасля вайны прыехаў родны
дзядзька, брат нябожчыцы-маці,
які працаваў дырэктарам Лідскага
педвучылішча, забраў дзяўчат на
Гродзеншчыну, аддаў іх там у дзі-
цячы дом. Зноў голад, холад... Але
і вялікае жаданне вучыцца, праца-
ваць! Скончыўшы школу, Ніна пе-
раехала да свайго дзядзькі, выву-
чалася на бібліятэкара і сустрэла
каханага, з якім прабыла больш
за 50 гадоў. Яны пабудавалі дом,
нараділі чацвярых дзяцей і ўсім
далі вышэйшую адукацыю».
Лісты чытаў Сяргей РАСОЛЬКА.
rs@vziazda.by

Прэчціруціну

Прэмія Чапскага
для крэатыўных студэнтаўСтудэнт V курса факультэ-
та камп'ютарных сіс-
тэм і сетак БДУІР Мікіта
Дубко адным з першых
атрымаў адроджаную
стыпендыю Чапскага.
Ён увайшоў у каманду
праекта «Школа поспеху»,
якая стала пера-
можцай «Мінскай зме-
ны—2014».«Мінская змена. Лідар» —
рэспубліканскі студэнцкі пра-
ект, рэалізацыя якога на
працягу 8 гадоў займаюцца
Мінскі гарадскі выканаўчы
камітэт і Акадэмія кіравання
пры Прэзідэнце Рэспублікі
Беларусь. Мэта праекта —
выявіць сярод студэнцкай
моладзі актыўных і мэтанакі-
раваных людзей, якім не
аб'якавы родны горад.— За ўвесь час існавання
«Мінскай змены» ў сталіцыбыло рэалізавана больш за
50 праектаў. Яшчэ 23 знахо-
дзяцца на стадыі выканання,
у іх ліку «Алімпійскі рух — у
жыццё», «Стварэнне банка
коснага мозгу», «Рэканструк-
цыя малафасадных будын-
каў 50-60-х гадоў пабудовы
ў Мінску». У гэтым годзе з
25 ВНУ на ўдзел у праекце
паступіла 90 заявак. Адбор-
рачны этап прайшлі толькі
30 чалавек, якія прадстаўляюць
8 праектаў у галіне аду-
кацыі, эканомікі, культуры,
ідэалогіі, спорту і турызму і
экалогіі, — адзначыў на ўра-
чыстай цырымоніі ўручэння
стыпендыі начальнік ад-
дзела па справах моладзі
Мінгарвыканкама Яраслаў
БАЛВАНОВІЧ.— Каб стаць паспяховым у
будучыні, трэба праяўляць іні-
цыятыву, актыўнасць і настой-
лівасць. І ў гэтым плане «Мін-ская змена» — якасны інстру-
мент, які дазваляе маладым
людзям рабіць правільныя
першыя крокі, а стыпендыя
Чапскага, якую мы ў гэтым
годзе адраджаем, на мой по-
гляд, вельмі добры стымул.
Кароль Чапскі стаў мінскім
граданачальнікам у 30 га-
доў, гэта дастаткова малады
ўзрост. Яго асабістыя ініцыя-
тывы змянілі жыццё Мінска. І я
спадзяюся, што сярод мінскіх
студэнтаў ёсць такія ж амбі-
цёзныя і ініцыятыўныя мала-
дыя людзі, пра якіх мы яшчэ
пачуем у будучыні, — дадаў
генеральны дырэктар ААТ
«Піўзавод Аліварыя» Дзяніс
ШАРСЦЕННІКАУ.Акрамя Мікіты Дубко, над
праектам «Школа поспеху»
працавалі студэнт Вышэй-
шага дзяржаўнага каледжа
сувязі Дзмітрый Буйноўскі,
студэнт Мінскага дзяржаў-нага лінгвістычнага ўнівер-
сітэта Аляксандр Рагулін,
студэнт Акадэміі кіравання
Мікалаі Багамыякаў і Ілья Ро-
кач. Кожны ўдзельнік каман-
ды на працягу паўгода будзе
атрымліваць грашовое ўзна-
гароджанне ў памеры 600 ты-
сяч рублёў.«Мы распрацавалі прагра-
му, якая дапаможа студэнту
дасягнуць поспеху ў любой
справе. Падрыхтавалі заня-
ткі па самаматывацыі, тайм-
менеджменце, крэатыўныммысленні, вывучэнні замеж-
ных моў, фінансавай і юры-
дычнай адукацыі, — рас-
казаў Мікіта Дубко. — Праект
паспяхова рэалізавалі. На
ўдзел у ім было пададзена
15 заявак, аднак да канца
заняткаў дайшлі 5 чалавек.
Між іншым, адна з выпуск-
ніц «Школы поспеху» нядаў-
на стала старшынёй савета
стараст БДУ. І я гэтым гана-
руся...»Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaiva@vziazda.by

Друкуецца ў «Маладосці»

Альгерд ведаў, што Кастусь павінен
перахварэць тую па Радзіме і
перашкаджаць гэтаму пачуццю нель-
га. Наадварот, неабходна надаць яму
высакароднасці і скіраваць у ствар-
альнае рэчышча. Ён памятаў пры-
клады, калі шкалары сваім маркот-
ным, змрочным настроем даводзілі
сябе да ніякавасці і тым самым пару-
шалі ўнутраную творчую гармонію.Таму ў першую чаргу іх навучалі
майстэрству валодаць сабою — якасці,
якая адчыняла дзверы да свабоды
і дасканаласці.Менавіта яна вылучала насельні-
каў Самбалы сярод жыхароў Зямлі.За ўсю гісторыю планеты нівод-
ная істота не спахлыла яе ў поўнай
меры.Здаўна першы крык немаўляці
сведчыць, якую зямную атруту ду-
ша ўдыхнула пры нараджэнні і як ба-
лота перакруцілася яе свядомасць.
Такое страшеннае паводле энергетыч-
нага воплеску тоеснае сусветнаму
катаклізму, і добра, што памяць пра
яго схаваная глыбока ў падсвядо-
масці чалавека, інакш жыццё пера-
тварылася б у відавочны суцэльны
кашмар.І ўсё адно ад гэтае хвіліны неасэн-
саваны сполах учэпіста трымае кожнае
жывое стварэнне, змушае яго
займаць абарону і змагацца з усім
светам бесперастанку, да скону. А
хіба можна думаць пра стрыманасць,
уменне валодаць сабою, калі ўся іста-
та нацэлена выключна на выжыван-
не? Безумоўна, не.Тое ж дзіця заўсёды вісочка, як
парася, калі нешта не па ім. Не каб
сціснуць бяззубы роцік і пацярпець на
радасць бацькоў, якія таксама не мо-
гуць утрымацца і не пляснучь свайго
нашчадка па дупе.Падлеткі гэтак жа не ўтаймоўва-
юць свае настроі, часта абзываюцца,
задзіраюцца і б'юцца да крыві.
Заміраюць яны, толькі адчуваючы
непераўздыдзеную сілу.Дарэчы, тое ж уласціва і дарос-
лым. Толькі яны больш хітруюць, хлу-
сяць і надзвычай высьляваюцца, каб
схаваць праўду, — гэтая практыка
лічыцца майстэрствам самавалодан-
ня, гнуткасцю розуму, удасканален-
нем жыццяладу. Такім чынам і былі
вынайзлены многія эрзацы Праўды,
прыдуманая мараль, этыка, законы.Але чалавек не прасцяк і не ду-
рыла, каб штохвілінна і беспярэчна
кіравацца гэтымі парадкамі. Ён ніколі
не збіраўся ўціхаміраваць і скоўваць
сябе, таму і захаваў сваё нутро без
перамен. Двудушнаму і ленаватому,
яму прасцей апраўдваць сябе ўяўнай
суцэльнасцю з прыродай, чымсьці
праяўляць дабрамужнасць і перай-
начвацца існасцю, каб на праўду ад-
павядаць ёй.Прыродзе, напэўна, крыві дна і
брыдка, што такая духоўная гнюсатая
прылучаецца да яе. Яна неаднойчы
была сведкаю таго, як асобныя ўні-
кумы спрабавалі адрачыся ад рэча-
існасці і засяродзіцца на сабе, але невыносілі ціску шматвяковага досведу
чалавецтва, вельмі пакутавалі і ў вы-
ніку цяргелі паразу. Знайшліся ра-
зумнікі, якія без сумневу заявілі, што
ад такіх практыкаванняў адна шкода
і трэба жыць як усе — прымітыўна. А
таго, што тыя ж унікумы не здолелі
разарваць пугі стараветча і пера-
адолелі толькі палову шляху, за якім
іх чакала існае Святло, не ўбачылі.
Урэшце абцяжарылі людзей чарго-
ваю несусвеццаю і яшчэ больш пры-
хілілі іх да зямлі.

***

Пад нагамі шурмацела лістота,
і добра было на душы. Косця раз-
пораз нахліляўся-прысядаў — і ягоны
кошык паўнеў баравікамі. Ён гучна
радаваўся гэтаму, упершыню адчува-
ючы асалоду ад лёснага занятку.Дзядуля хадзіў побач і таксама
цешыўся кожнай знаходкай унука,
уголас пахвальваючы яго.Раптам хлопчык войкнуў і схпіўся
за нагу. Дзед адразу сігнуў да яго.«Маладосць» друкуе метагістарычныя
эцюды: у №5-7 часопіса — разгорнуты
адказ на няпросте пытанне: пра тое, ці
можа чалавек стаць гаспадаром свету,
носячы за плячыма гады, пра жыццё
на недасканалай Зямлі? Герой твора
Міколы Каляднага «Львінае вока» —
навучэнцы школы багоў (на Хогвардс
нік не падобнай).Аўтар нарадзіўся ў 1956 годзе ў вёсцы
Дуравічы Буда-Кашалёўскага раёна,
жыве ў Віцебску. Па адукацыі — жур-
наліст, працуе ў «Віцебскводаканале»,
цікавіцца гісторыяй і космасам.

памятаць, што ты не адзін.

— Забудзеся тут: людзі на кож-
ным кроку.— Наогул, Косцік, ад чалавека
больш бяды: да чаго ён ні дакра-
нуўся, там дрэнна. Прырода яго не па-
важае, але чамусьці церпіць, іншым
разам — да гаркаты. Здраеца, што і
помсціць. Бачыш, як ветралом за-
гарадзіў дарогу. Раней па ёй шмат
хадзілі: да чыгункі было рукой да-
стаць. А цяпер прайсці немагчыма,
павал усё перайначыў. Ніхто яго ўжо

— Шамаціць.

— Гойдаецца і калыхаецца.

— Гэта значыць, вонкава адна-
стаяна і менш выразна, — зноўку
абагуліў Альгерд і зусім агаломшыў
маладзёгу чарговым пытаннем: — А
камень?Лавіна поглядаў з усёю сілаю лі-
нула да яго. Шчыраю ўсмешкаю ён
стрымаў яе напор і, не дачкаўшыся
галасоў, сам жа і адказаў:— Стаічна, нерухома, з неверагод-
наю вытрымкай. Ці, можа, хто заўва-

ІЛЬВІНАЕ ВОКА

УРЫВАК З РАМАНА

не прыбярэ, так і будзе ляжаць, па-
куль не згніе. Людзі знойдуць іншы
шлях. Так прырода завязвае вузлы,
завальвае лёсы.

***

— Як паводзіць сябе звер, калі
нейкае ягонае пачуццё раптам засі-
наліць? — задзірыстым дапытлівым
позіркам Альгерд абвёў вучню і пе-
ратварыўся ў само чаканне.Прасторная зала, насычаная энер-
гетыкай неафітаў, умомант застрака-
цела ад іх разгубленасці і сумятлівых
думаў. Толькі што настаўнік прыгожа
распаўядаў пра вучэльню, яе парадкі,
абназдаўваў ружоваю выгладнасцю
і нечакана кінуў такое недарэчнае
пытанне... Усе збярэжана сцішыліся
і толькі праз хвіліну падалі свае
нясмелыя галасы.

— Хвалюецца.

— Насцярожаваецца.

— Ускоквае.

— Рыкае.

— Пачынае шукаць.

— Ці рэагуе адразу, без прама-
руджвання — і ніяк не стрымлівае
свайго настрою? Так? Правільна! —
як бы падбадзёрны і Альгерд і зноў
бліснуў вачыма. — А расліна?Юнакі ў непаразуменні перагляну-
ліся, нібыта пытаючыся адзін у адна-
го: а хіба ў флоры ёсць пачуцці? Але
знайшліся цямлывыя і выгукнулі:жаў, як хвалююцца камяні, горы, як
яны выказваюць свой настрой?— Я, — парушыў цішыню Кас-
тусь.Усе павярнуліся да яго. Альгерд
пацікавіўся:

— І як?

— Яны мужна гудзяць.

— Трапнае азначэнне. І дзе ты іх
слухаў?— На маёй радзіме такіх валуноў
шмат. Яны розных памераў і зараслі
мохам. Падыдзеш да такога, прыкла-
дзеш вуха — і не можаш адарвацца
ад яго дзіўнае песні.

— І што яна табе навявала?

— Нешта загадкавае, таямнічае і
вельмі панаднае.— Ты спрабаваў вызначыць,
што?

— Так, але не мог.

— Не хапала ведаў. Пра сябе і
іншых, — адзначыў Альгерд. — Іх
заўсёды нестae, калі сустракаеш
штосьці невядомае, новае, цёмнае.
Я ўпэўнены, што кожнаму з вас зна-
ёмыя такія адчуванні. Кастусь, ма-
быць, зазірнуў глыбей і пачуў гукі, як
мы кажам, нежывой прыроды — гэта
добра. А ўвогуле, нічога мёртвага ў
прыродзе, Космасе няма, усё наво-
кал жывое, падобнае, складаецца з
адных і тых жа частак, толькі розніца
між сабою колькасцю і ўмовамі
спалучэння...